

Tab. 1. Sekvenční léčba antipsychotiky v léčbě psychóz s úspěšným převedením na brexpiprazol

Pacient	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
pohlaví	muž	muž	žena	muž	muž	žena	žena	muž	žena	muž
Věk	21	27	45	22	25	29	46	59	18	40
Diagnóza	F20,0 F42,2	F20,0 F15,2 in anam.	F20,0	F20,0 F19,2 (THC, pervitin)	F20,0 F12,2	F20,3	F20,0	F20,0	F20,3	F 20,0
1. léčba	OLA	HAL, SUL	RIS	RIS	RIS KLO	RIS	RIS	OLA	ARI	QUE
Klin. problém	absence zlepšení a ↑ JT	akatie, ↑ prolaktin	plán. LAI 1x/měs.	akutní dystonie	psychóza	mastod., cefalea	psychóza	nespolupráce	akatie	psychóza, sedace
2. léčba	RIS	OLA CHLPX	PAL	OLA	ARI OLA	OLA	OLA	RIS	QUE	ARI
Klin. problém	EPS	akatie nespavost	↑ prolaktin amenor.	sedace, ↑ hmot.	psychóza, ↑ sex	↑ hmot.	sedace	nespolupráce	sedace	akatie, EPS
3. léčba	LUR SER	OLA HAL+ LAI	ARI	OLA ARI	BREX OLA	PAL VEN VAL	ARI	OLA PAM HAL	AMI	BREX
Klin. problém	psychóza, OCD	akatie	akatie	akatie		↑ prolaktin sedace	akatie, třes	rezistence	galaktorhea	
4. léčba	LUR SER ARI	ARI	BREX	BREX		ARI VEN	BREX	KLO LAM ESC ARI	ZIP	
Klin. problém	akatie	úzkost, diskomfort				akatie		dyskineze	relaps psychózy	
5. léčba	BREX LUR SER	BREX				BREX VEN		KLO LAM ESC KAR	BREX	
Klin. problém								akatie		
6. léčba								KLO LAM ESC BREX		

Vysvětlivky: ↑ – zvýšení, amenor. – amenorhea, AMI – amisulprid, anam. – anamnéze, ARI – aripiprazol, BREX – brexpiprazol, depot – dlouhodobě působící injekční antipsychotikum, EPS – extrapyramidové příznaky, ESC – escitalopram, HAL – haloperidol, hmot. – hmotnost, CHLPX – chlorprothixen, JT – jaterní testy, KAR – kariprazin, klin. – klinický problém, KLO – klozapin, LAM – lamotrigin, LUR – lurasidon, mastod. – mastodynie, měs. – měsíčně, OCD – obsedantně kompulzivní porucha, OLA – olanzapin, PAL – paliperidon, plán. – plánován, QUE – quetiapin, RIS – risperidon, SER – sertralin, sex – sexualita, SUL – sulpirid, VAL – valproát, VEN – venlafaxin, ZIP – ziprasidon

na oddělení. Terapie při dimisi byla: olanzapin 30 mg p. d., klonazepam 4 mg p. d., haloperidol 3 mg p. d. v perorální formě a haloperidol dekanoát 50 mg i. m. v intervalu dvou týdnů. Asi ½ roku po skončení hospitalizace ho jeho matka dovedla do naší ambulance, tehdy už asi měsíc nebral vůbec léky. Vysadil je pro vnitřní neklid, akatie, opět nemohl v noci spát. Po jejich vysazení se cítil lépe. Akatie přetrvávala i po vysazení haloperidolu, kdy byl několik měsíců na monoterapii olanzapinem. Při vstupním ambulantním vyšetření byl klidný, apsychotický, v klinické remisi a souhlasil s nasazením léčby, kterou by lépe snášel. V první fázi jsme zvolili aripiprazol 10 mg p. d. Při kontrole po 2 měsících uváděl lepší subjektivní prožívání oproti předchozí léčbě, přesto trvaly úzkosti a pocit diskomfortu, mj. komplikující resocializaci. Místo

aripiprazolu byl tedy nasazen brexpiprazol v dávce 2 mg p. d. Po měsíci si pacient pochvaloval, že úzkosti vymizely, necítil se utlumený, subjektivně mu lék vyhovoval. Brexpiprazol v této dávce užívá dosud, tj. necelé dva roky. Je nadále v dobré remisi, nežádoucí účinky nepozoruje, postupně se vrací do práce, udělal si řidičský průkaz, chystá se podnikat, stýká se s vrstevníky a našel si přítelkyni.

Kazuistika popisuje v praxi častou klinickou situaci, kdy pacient v akutní epizodě vykazuje určitou míru farmakorezistence, ale zároveň intolancí antipsychotik. Zde byla nejvíce obtěžující akatie, vyskytující se netypicky po olanzapinu, která také vedla k časnému vysazení medikace. Vhodnou volbou se v tu chvíli zdál aripiprazol; přes významně lepší subjektivní hodnocení léčby však přetrvávala anxieta prohlubující sociální

izolaci. Brexpiprazol v nízké dávce 2 mg p. d. přinesl benefit v podobě vymizení tohoto nežádoucího účinku, přičemž prokázal dlouhodobě dostatečný profylaktický efekt. Podkladem tohoto rozdílu je nižší vnitřní aktivita brexpiprazolu na D2 receptorech ve srovnání s aripiprazolem. Také ve studii byl brexpiprazol v indikaci depresivní poruchy zvláště účinný v podskupině pacientů se zvýšenou iritabilitou a anxiózním distresem (4).

Kazuistika 3: Vymizení hyperprolaktinémie a akatie s udržení remise po převodu na brexpiprazol

45letá žena, svobodná, bezdětná středoškoláčka. Po nástupu do práce opakovaně zaměstnání měnila, protože měla konflikty s nadřízenými i spolupracovníky. Do psychiatrické péče se dostala až ve 32 letech, kdy byla